

LES POSSIBILITATS D'ANÀLISIS INTERDISCIPLINÀRIES:

L'EXPERIÈNCIA DE L'ESCOLA DE BATXILLERATS DE LA INSTITUCIÓ CULTURAL DEL CIC DE BARCELONA, 1-2-3 DE FEBRER DE 2000

«LA MEMÒRIA DELS CAMPS» PRIMERES JORNADAES INTERDISCIPLINÀRIES SOBRE LA DEPORTACIÓ

Origen del projecte

El Departament de Ciències Socials i Humanitats de l'Escola de Batxillerats de la Institució Cultural del CIC es planteja, en una de les seves reunions d'inici de curs, la possibilitat d'unes primeres jornades interdisciplinàries per tal de fomentar les transversalitats entre matèries i l'educació en els valors humans, en la línia de treball que planteja la Reforma Educativa.

Entrem en contacte amb el *Fons de la Deportació* de Castellar del Vallès i estudiem les opcions d'unes jornades interdisciplinàries amb Silvia Saiz i Ernest Gallart. La seva amabilitat i bona disposició ens fan adonar de la possibilitat de donar més volada al projecte i acompanyar-lo d'una exposició i d'altres activitats complementàries.

A l'Escola, sota la direcció de l'Àrea Curricular, els diferents Departaments es posen en funcionament per a dissenyar les seves estratègies de treball. El fet de comptar amb un Batxillerat de les Arts resulta crucial per a tirar endavant la idea de l'Exposició, del disseny gràfic d'un cartell i d'un díptic, etc. Aquestes tasques s'introdueixen en les ordres del dia de les reunions quinzenals dels diferents Departaments. Aquesta feina ocupa la resta del 1r trimestre, sense interferir la marxa de la vida escolar.

El projecte és aprovat pel Claustre General abans de les vacances de Nadal, i queda fixat per a la primera setmana de febrer, just després de que els alumnes de 2n de Batxillerat hagin lliurat els seus treballs de recerca i abans dels exàmens de 2ª avaluació.

Materials didàctics elaborats amb motiu de les Jornades

• *El dossier didàctic.* Els Departaments s'han ocupat d'elaborar aquests materials repartint les responsabilitats per matèries i per professors. Prèviament s'havia dissenyat un esquema conceptual per ordenar els capítols. Aquest esquema s'utilitzaria també per a ordenar els plafons de l'Exposició. S'ha pri-

“La memòria dels camps” a l'escola

Clara Estrada i Campmany

mat la recerca de bibliografia i materials estadístics recents, per sobre dels textos explicatius. Els Departaments havien de presentar un disquet en Word, amb un format preestablert, que ha permès la paginació i confecció de l'índex i la posterior reproducció i enquadernació per a ús de cada alumne.

- *Els plafons de l'Exposició.* Els Departaments havien de lliurar, alhora, un altre disquet amb els títols, textos i materials per a muntar els plafons corresponents de l'Exposició. L'ordre dels plafons seguiria, de manera orientativa, el dossier didàctic però potenciant el material visual i reduint la part textual. Els plafons han estat muntats entre els professors, sota la direcció de Rafa Nieto i Anna Pujol, professors del Departament de les Arts, i en col·laboració amb alumnes voluntaris, en una sola tarda, la vigília de la inauguració.
- *El Cartell i el Díptic.* S'organitza un concurs entre els alumnes del Batxillerat de les Arts per a escollir el millor disseny d'un cartell i d'un díptic enunciatiu de les Jornades. El disseny del díptic s'aprofitarà també per a la portada del dossier didàctic.
- *La Vitrina amb objectes originals dels camps.* Es pensa en col·locar en un racó de l'Exposició una vitrina amb objectes originals cedits per l'Arxiu de Castellar del Vallès.
- *El Vídeo sobre els camps nazis.* Per cortesia de l'Arxiu de Castellar, també, hem pogut disposar d'una col·lecció de diapositives que hem muntat en format vídeo. Aquesta tasca l'han realitzat alumnes dirigits pel cap de Departament de les Arts, Rafa Nieto. El vídeo estava col·locat en un raçó ben visible de l'Exposició.
- *Els Dibuixos de creació plàstica.* Els

professors del Batxillerat de les Arts han suggerit als alumnes la realització de treballs de creació plàstica a l'entorn del tema. Aquests treballs s'han col·locat en un mur-vidriera del vestíbul formant part del recinte de l'Exposició.

- *Els Còmics.* Des de l'optativa *Taller de creació literària* s'ha suggerit la realització d'unes tires amb dibuix i text sobre el tema de les deportacions. Aquesta mostra s'ha exposat també a les vidrieres, a continuació de les obres de creació plàstica.
- *El CD interactiu.* En una petita sala annexa al vestíbul hem col·locat un ordinador que permetia fer consultes interactives als alumnes, cedit també per cortesia de l'Arxiu de Castellar.
- *L'Escala conceptual sobre les polítiques de deportació i genocidi després del 1945 i fins a l'actualitat.* Aquesta escala s'ha organitzat als diferents replans dels pisos de l'Escola. Al primer espai entre el vestíbul i el primer tram d'escala s'ha col·locat la Declaració Universal dels Drets Humans i als replans successius s'han anat col·locant, amb ordre cronològic, les reiterades violacions dels mateixos: Corea, URSS, Tibet, Vietnam, Xile, Cambodja, Argentina, Irak, Bòsnia, Rwanda i Burundi, Kosova, Timor Oriental, Txetxènia. Totes aquestes situacions eren presentades a partir d'un petit text explicatiu i d'un mapa de situació geogràfica. A l'últim replà del 5è pis es mostrava un planisferi amb les situacions actuals dels camps de refugiats, tema treballat a l'optativa *La notícia, avui*.
- *El Reportatge periodístic fet pels alumnes.* Un equip d'alumnes s'ha cuidat de fer el seguiment de les Jornades, amb l'objectiu de redactar un article sobre les mateixes. Han utilitzat tota mena de recursos: entrevistes a conferenciant, vídeo, fotografies, etc.

Estructura de les Jornades

• *Dimarts, dia 1 de febrer de 2000.*

Matí de 8:00 a 14:30. En horari normal de classes, cada professor ha treballat, des del punt de vista de la seva matèria, el tema de la deportació seguint el capítol corresponent de la guia didàctica.

Migdia de 15:30 a 15:45. S'inaugura l'Exposició que ens acompanyarà aquests dies al vestíbul de l'Escola (àmbit dels camps nazis) i al llarg de l'escala, fins al 5è pis, on s'exposa l'Escala conceptual sobre polítiques de deportació i genocidi després del 1945 i fins a l'actualitat. La inauguració corre a càrrec dels alumnes de l'optativa de *Teatre* que han preparat una recitació de poemes de Primo Levi i de *Les Il·lunyanyies* (Columna l'Albí, pròleg David Serrano Blanquer, 1999) de Joaquim Amat-Piniella.

Tarda de 15:45 a 16:00. Auditori. Presentació de les Jornades amb unes paraules de Pep Soler, director de l'Escola. De 16:00 a 18:00, conferència de caràcter voluntari a càrrec de Sílvia Saiz, arxivera, i Ernest Gallart, historiador, de l'Arxiu de la Deportació de Castellar del Vallès.

• *Dimecres, dia 2 de febrer de 2000.*

Matí. Segueixen les sessions a les aules, en horari normal.

Tarda de 15:30 a 18:30. Auditori: cinefòrum d'assistència voluntària sobre *La Llista de Schindler* a càrrec de M. Àngels Miralpeix, professora d'Història Contemporània i sotsdirectora de l'Escola.

• *Dijous, dia 3 de febrer de 2000.*

Matí. Sessions de cloenda a les aules, en horari habitual.

Tarda de 15:30 a 17:30. Taula rodona de caràcter voluntari sobre *Totalitarismes, genocidis i deportacions al segle XX*, a càrrec del Dr. Martí Marín, professor d'Història Contemporània de la UAB i del Dr. Michel Leiberich, professor d'Història Contemporània de la Universitat de Perpinyà.

Balanç de les Jornades

Els diversos estaments de l'Escola han coincidit en assenyalar l'èxit de les Jornades. Un èxit de participació (les sessions de tarda eren totes voluntàries), un èxit pel nivell assolit, un èxit per a la convivència escolar a tots nivells.

Les Jornades han coincidit amb el fòrum celebrat a Estocolm sobre l'Holocaust (26-29 de gener de 2000), de

manera que podem dir que hem estat pioners a casa nostra en el compliment de les resolucions 4 i 5 de la seva Declaració. Ha estat una coincidència, però una coincidència que ens fa més evident la necessitat d'abordar el tema escollit.

L'èxit més remarcable és, sens dubte, el de la resposta dels alumnes. Podem parlar d'un engrescament general, d'un cert *fenomen Jornades* que s'haurà d'analitzar a fons. Les noves generacions connecten molt bé amb la fórmula interdisciplinària que esdevé, així, un espai comú on ens trobem tots per *aprendre a aprendre*. Aquesta experiència ens marca un nord ben clar: un reclam cap a una educació més formativa, més integradora de la informació, i més pròxima a les experiències vivencials dels nois i noies.

Finalment, i a tall de balanç d'autoritat, conclourem aquesta comunicació poc convencional amb les paraules dels mateixos convidats en les que tradueixen les seves impressions després de participar en les Jornades.

Els camps d'extermini representen un terrible tall en la història de la humanitat. Ens mostren que la convivència democràtica de tots els humans no és un resultat automàtic del progrés econòmic i tècnic. Si volem un món on predominin la democràcia, els drets humans, els valors humanistes, hem de construir-lo. En aquest sentit és imprescindible analitzar i estudiar la història del genocidi per a comprendre com s'ha pogut produir aquesta vergonya de la humanitat. Ara, que circulen unes olors nauseabundes d'El Ejido a Viena, és més urgent que mai.

Els alumnes i els professors de la IC del CIC han fet un treball excepcional. Excepcional pel seu aspecte interdisciplinari, garantia de "cientificitat"; excep-

cional pel que fa a la qualitat de les recerques reunides en el dossier i en l'exposició i excepcional en la intensitat del desig de comprendre, base de tota activitat intel·lectual.

Personalment he assistit a molts col·loquis, diades i conferències sobre el tema dels camps i gairebé sempre en surto més abatut i més pessimista que abans. Moltes vegades aquestes manifestacions es limiten a "commemorar" l'horror sense analitzar-lo i sense utilitzar-lo pedagògicament de cara al futur. La vostra taula rodona era diferent. Creu que heu trobat l'equilibri adequat entre l'anàlisi del passat i la seva utilització per a construir un futur més humà.

Us agraeixo molt haver-m'hi convidat.

Michel Leiberich

Professor d'Història Comparada, de Germanística i d'Història Jueva a les Universitats de París 8, de Besançon i de Perpinyà.

Els materials i les activitats realitzades corresponen a un projecte curricular de centre amb caràcter propi que traspuja educació en valors, els quals pretenen la formació integral de l'individu en el respecte, la tolerància i la solidaritat. En el marc d'apatia generalitzada, per no dir de desèncis en molts centres educatius envers els grans marcs educatius, és d'agrair observar com encara hi ha claustres que s'engresquen en la realització de projectes prou laboriosos que marquen la diferència i manifesten els criteris de qualitat i d'innovació, amb els quals treballen encara centres com aquest.

Sílvia Saiz i Ernest Gallart

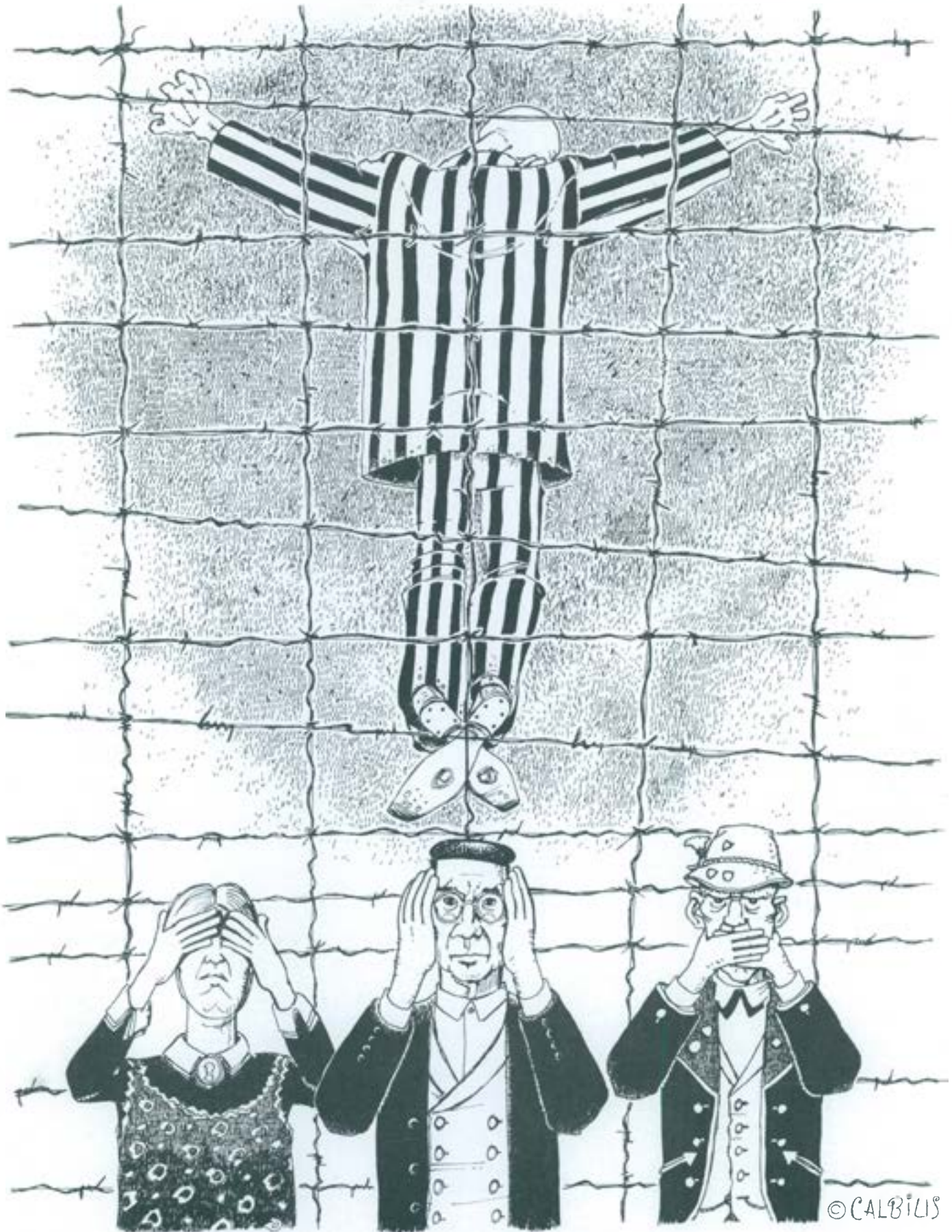
La Forja, Any LIV, II època, núm. 2.571, p. 16

Voldriem aprofitar l'avinentesa per a agrair molt sincerament la col·laboració de Sílvia Saiz i d'Ernest Gallart en l'organització d'aquestes Jornades. Agrair la seva disponibilitat, l'amabilitat i la paciència amb què han respost les moltes consultes que hem hagut de fer. Sense la seva ajuda, que fem extensiva a la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Castellar del Vallès, ben segur que aquestes Jornades no haurien reeixit. El nostre agraïment en nom de tots els alumnes, professors i equip directiu de l'Escola de Batxillerats de la Institució Cultural del CIC.

Formació de les SS a les cotxeres del camp

FOTO: F. BOIX (ADC)

“Pitjor que el mal que fan els fills de la tenebra, és el silenci dels fills de la llum”.
Martin Luther King